

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 14 (511)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
12 вересня 2020 року

РОЗВИТОК МЕДОСВІТИ

УКРАЇНСЬКО-ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ПРОЄКТ НАДАВ ТЕХНІЧНУ ПІДТРИМКУ ТНМУ

Тернопільський національний медичний університет імені І. Горбачевського є учасником українсько-швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти». Нещодавно до ТНМУ надійшла технічна підтримка з боку організаторів проекту. Зокрема, задля ефективнішого забезпечення дистанційного навчання було надано ноутбуки, монітори, телевізори, веб-камери, мультимедійну акустику, штативи, мікрофони, подовжувачі, програмне забезпечення.

Адміністрація вишу висловлює подяку українсько-швейцарському проєкту «Розвиток медичної освіти»

за цей приємний сюрприз. Все це обладнання стало в нагоді з початком нового навчального року.

Нагадаємо, що два роки тому наш університет виграв конкурс на участь у цьому проєкті в двох напрямках – загальна прак-

тика та сімейна медицина й навчання медсестер. Проєкт започаткований Швейцарським інститутом тропічної медицини та громадського здоров'я за підтримки Швейцарської агенції з розвитку та співробітництва. Основним його завданням є допомога університетам у впровадженні освітніх інновацій у рамках реформи медичної освіти МОЗ України.

Він спрямований на медичні університети, де здобувають освіту майбутні лікарі загальної практики та сімейної медицини, а також керівники закладів, у яких надають первин-

ну медичну допомогу. Проєкт розрахований також на медичні освітні інституції для медсестер – училищ, коледжів, факультетів, інститутів медсестринства.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Переможець програми

УНІВЕРСИТЕТ ОТРИМАВ СУЧАСНЕ ЛАБОРАТОРНЕ ОБЛАДНАННЯ

Наш університет як переможець програми Instrumental Access-2019 від неприбуткової організації з Бостона Seeding Labs отримав сучасне лабораторне обладнання.

Місія цієї неприбуткової організації – надання доступу до наукових ресурсів за допомогою добровільних внесків таких великих корпорацій як Гарвардський університет, компанії Мерк, GE Healthcare Life Sciences, Новартіс, Такеда, американська урядова організація USAID та інших.

Учасники конкурсу проходили суворий добір: потрібно було не лише обґрунтувати свою потребу в обладнанні, а й продемонструвати цінність і перспективність наукової діяльності, показати потенційний вплив їхньої діяльності. Крім того, оцінювали такі чинники, як стабільність навчального закладу й країни загалом, освітні, наукові досягнення та потужність інфраструктури.

Завдяки перемозі ТНМУ отримав 20-футовий морський контейнер сучасного обладнання, зокрема, для молекулярно-біологічних і фармацевтичних досліджень.

Серед отриманого є проточний цитофлюориметр BD Accuri, апаратура для електрофоретичних досліджень Amersham, Hoefer, Fisher Scientific, Invitrogen, хроматографічне обладнання Waters, хроматографічні колонки Sigma, центрифуги Eppendorf та Beckman Instruments, INC, ампліфікатор PCR Machine MultiGene OptiMax, флуоресцентний мікроскоп Olympus. Одержали також систему для очистки води Millipore SAS, мінівортеси, шейкери, витратні матеріали, витяжну шафу для зберігання реактивів, чотири потужні морозильні камери (до -86°C) Sanyo та Thermo Scientific, потужний автоклав, ліофілну сушку Labconco, роторний випарювач, два потужних CO₂ інкубатори для вирощування культур клітин Sanyo, нагрівальні лабораторні платформи.

Це неабияк покращить матеріальну базу, а ще дасть можливість розвивати нові напрямки досліджень.

Університет висловлює щирю подяку команді Seeding Labs.

Пресслужба ТНМУ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

Софія ГАЩАК – студентка 6 курсу медичного факультету

Стор. 5

У НОМЕРІ

Стор. 3

РОМАН СВИСТУН: «НОВЕ ПОЛОЖЕННЯ МАЄ НА МЕТІ СТВОРИТИ РІВНІ УМОВИ ДЛЯ ВСІХ, ХТО НАВЧАТИМЕТЬСЯ В ІНТЕРНАТУРІ»

Пандемія коронавірусу, яка позначилася в усіх царинах суспільного життя, вплинула й на освітні процеси та внесла певні корективи в організацію навчання лікарів-інтернів. Який стан справ з проходженням інтернатури в цьогорічних випускників?

Відповіді на це та інші запитання попросили директора ННІ післядипломної освіти Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського, доцента Романа Свистуна.

Стор. 6-8

ДОЦЕНТ ВАЛЕНТИН ФРАНЧУК: «ЗАЙМАТИСЯ ЗАВЖДИ ТРЕБА ТИМ, ЩО БІЛЬШЕ ДО ДУШІ»

Завідувач курсу судової медицини ТНМУ, кандидат меднаук, доцент Валентин Франчук – автор понад 130 наукових і навчально-методичних праць з різних розділів

судової медицини та першого в Україні навчального посібника із судової медицини англійською мовою для студентів-іноземців вищих медичних навчальних закладів, співавтор першої в Україні електронної книги із судової медицини для студентів-медиків. Крім викладацької, наукової, він також займається практичною експертною діяльністю в Тернопільському обласному бюро судово-медичної експертизи як сертифікований судовий експерт Міністерства юстиції України.

У ГУРТОЖИТКАХ УНІВЕРСИТЕТУ ДІЮТЬ КАРАНТИННІ ПРАВИЛА

і для працівників гуртожитків, які приходять вранці на роботу. обов'язковим є щоденний температурний скринінг безконтактним методом. Кожен відвідувач, переступивши поріг, теж проходить скринінг температури

У новому навчальному році через пандемію коронавірусу в Україні запроваджені чіткі правила не лише для освітніх закладів, але й «суміжних» з ними установ. Наприклад, студентських гуртожитків.

Про умови проживання в гуртожитках ТНМУ ім. Івана Горбачевського під час карантину розповів директор студмістечка Юрій Балабан.

— На території студмістечка нашого університету розташовані чотири гуртожитки. Всі вони готові до нового навчального року. Зроблено поточний ремонт у кімнатах, де житимуть першокурсники, в приміщеннях загально-го користування. Нові правила проживання студентів-медиків відповідають рекомендаціям Міністерства охорони здоров'я щодо організації протиепідемічних заходів у гуртожитках у період карантину в зв'язку з поши-

Юрій БАЛАБАН, директор студмістечка

ренням коронавірусної хвороби (COVID-19). У приміщеннях загального користування — коридорах, на кухні — мешканці перебувають у респіраторних масках і дотримуються дистанції. Без маски — лише у власній кімнаті. В кожному гуртожитку облаштували ізолятор на два ліжко-місця для осіб із симптомами респіраторного захворювання чи підвищеною температурою до отримання ними консультації медичного праців-

ника. Тут також зможуть перебувати студенти, якщо з'ясується, що вони контактували з коронавірусними хворими, — до отримання результатів ПЛР-тесту.

Масові заходи в гуртожитках заборонені. Діє пропускна система. При вході до будівлі облаштували місця для дезінфекції рук антисептиками. І для мешканців,

інфрачервоним безконтактним термометром. Переконалася в цьому особисто. Використовувати індивідуальні засоби захисту — маски, респіратори та користуватися антисептиками нині стало правилом для всіх, хто перебуває в гуртожитку.

Лідія ХМІЛЯР

ГРАНТИ

ВИВЧАТИМУТЬ ХРОНІЧНИЙ СТРЕС ТА ЕНДОТЕЛІАЛЬНУ ДИСФУНКЦІЮ, ЩО СПРИЧИНЕНІ COVID-19

ТНМУ здобув п'ять грантів від RECOOP HTS Association (президент — д-р Шандор Варі) загальною вартістю 40000 \$ для вивчення хронічного стресу та ендотеліальної дисфункції, спричинених COVID-19.

Зокрема:

1. Ендотеліальна дисфункція та гіперкоагуляція у перехворілих на COVID-19.

2. Гендерні відмінності при хронічному стресі у студентів, спричиненому обмеженням пересування внаслідок пандемії COVID-19.

3. Дослідження хронічного стресу в SARS-CoV-2 інфікованих серопозитивних пацієнтів і медичних працівників.

4. Вплив COVID-19 на артеріальну гіпертензію в пацієнтів, які приймають інгібітори ангіотензин-перетворювального ферменту (іАПФ) та антагоністи рецепторів ангіотензину (АРАІІ).

5. Розробка тест-наборів для імуноферментного визначення антитіл до SARS-CoV-2 у слині.

Команда, до якої увійшли проф. М.В.Гребенік і лікар-кардіолог С.М.Маслій, судинний

хірург — проф. С.Я.Костів та лікар-інтерн Б.П.Сельський, доцентки О.О.Шевчук та Я.І.Іванків, випускниця ТНМУ А.Пак і студентка шостого курсу С.Палій, лаборантка МНДЛ М.М.Дзюба, наразі у районах Тернопільської області збирають зразки крові, слини та дані, які потрібні для досліджень, у пацієнтів, які перехворіли на COVID-19.

Метою проєкту є встановлення молекулярних механізмів розвитку ендотеліальної дисфункції, гіперкоагуляції та судинного тромбозу в осіб, які перехворіли на COVID-19 різного ступеня тяжкості, а також у серопозитивних і серонегативних медичних працівників. До дослідження буде залучено осіб, які перехворіли на COVID-19. Зразки для дослідження відбиратимуть через 1-60 днів після останнього негативного ПЛР після перенесеної хвороби.

Будуть досліджені такі групи перехворілих пацієнтів:

- 1) з легкою формою захворювання, що лікувалися вдома;
- 2) середньої тяжкості, які були шпиталізовані;
- 3) з тяжким перебігом хвороби, які потребували оксигенотерапії;

4) з критичною формою хвороби, які перебували в реанімації на ШВЛ.

До дослідження також будуть залучені медичні працівники (відділень реанімації, стаціонарів і ПМСД), які взаємодіяли з COVID-19-інфікованими пацієнтами, але є серонегативними, і медичні працівники, які перехворіли на COVID-19 (серопозитивні) відповідних категорій та груп тяжкості. В обстежуваних осіб для досліджень буде зібрана слина й кров для отримання сироватки та плазми, а також вони заповнять анкету для суб'єктивної оцінки стресу та його впливу на якість життя й здоров'я. Для дослідження механізмів, що лежать в основі ендотеліальної дисфункції, в сироватці крові досліджуваних осіб буде вивчено баланс між продукцією ендотеліоцитами вазорелаксуючих і вазоконстрикторних факторів, ступінь ушкодження стінок судин шляхом визначення кількості циркулюючих ендотеліальних клітин у крові і функціональний стан ендотелію за допомогою ультразвукового дослідження діаметру плечової артерії при реактивній гіперемії та після прийому нітрогліцери-

ну. Буде детально вивчено стан системи гемостазу в пацієнтів, які перенесли COVID, а також у медичних працівників за такими показниками: концентрація в плазмі D-димеру — для оцінки ризику тромбоемболічних ускладнень і наявності в кровотоці фібринових депозитів, розчинного фібрину — для оцінки патологічної генерації в кровотоці тромбіну, основного антикоагулянтного протеїну — протеїну С — для оцінки стану антикоагулянтної системи, функціонально неактивних форм протромбіну — для оцінки патологічної генерації незайнігованого ендогенного тромбіну, фібриногену як попередника фібрину, а також агрегаційна функція тромбоцитів і частота їх гіперреактивності. Буде оцінена вираженість оксидативного стресу та стан редокс-системи в сироватці досліджуваних груп пацієнтів і вивчено вплив оксидативного стресу на розвиток коагулопатії та ендотеліальної дисфункції. Буде вивчено вплив хронічного стресу, визначеного за рівнем кортизолу у слині, на вираженість ендотеліальної дисфункції, рівень коагулопатії та інтенсивність оксидативного

стресу в досліджуваних осіб. Буде проаналізовано ризики та тяжкість розвитку тромбозу й ендотеліальної дисфункції в перехворілих на COVID-19 залежно від преморбідного статусу та наявності супутньої патології, особливо у пацієнтів з артеріальною гіпертензією, які приймають іАПФ та АРАІІ. На основі результатів проведених досліджень будуть запропоновані рекомендації з оцінки ризиків і прогностичні критерії та критерії діагностики розвитку тромбозу й ендотеліальної дисфункції в перехворілих на COVID-19 відповідно до тяжкості перенесеного захворювання, преморбідного статусу та наявності супутньої патології, а також розроблені профілактичні рекомендації для запобігання таких ускладнень у хворих, які перенесли COVID-19. Результати дослідження стануть важливим чинником для розробки інноваційних та ефективних методик лікування й зменшення кількості випадків з несприятливим клінічним результатом для пацієнтів з COVID-19.

Дослідження проводять у співпраці з Львівським національним медичним університетом імені Данила Галицького та Інститутом біохімії імені О.В.Палладіна. Закордонні партнери: Вроцлавський технічний університет (Польща), Університет Коменського в Братиславі (Словаччина), Осієцький університет імені Йосипа-Юрая Штросмаєра (Осієк, Хорватія), Університет Шеґеда (Угорщина).

Пресслужба ТНМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний медуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс **23292**

Видавець:
Тернопільський
національний
медичний університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг — 3,33 друк. арк.
Наклад — 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медуніверситеті ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

РОМАН СВИСТУН: «НОВЕ ПОЛОЖЕННЯ МАЄ НА МЕТІ СТВОРИТИ РІВНІ УМОВИ ДЛЯ ВСІХ, ХТО НАВЧАТИМЕТЬСЯ В ІНТЕРНАТУРІ»

Пандемія коронавірусу, яка позначилася в усіх царинах суспільного життя, вплинула й на освітні процеси та внесла певні корективи в організацію навчання лікарів-інтернів. Який стан справ з проходженням інтернатури в цьогорічних випускників? Відповісти на це та інші запитання попросили директора ННІ післядипломної освіти Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського, доцента Романа Свистуна.

– Романо Васильовичу, цьогорічний випуск лікарів-інтернів відбувався у дещо незвичних умовах. Як виходили із ситуації?

– І справді, пандемія Covid-19 внесла деякі «поправки» в проходження інтернатури – і в організацію навчального процесу, і щодо складання іспитів. Коли в березні оголосили карантинні заходи, ми перевели інтернів на навчання за дистанційною формою. Ясна річ, що таке рішення створило деякі незручності викладачам, лікарям-інтернам, адже більшу частину часу вони мали б проводити в клініці, відпрацьовуючи практичні навички. Але з послабленням карантину, коли інтернам було дозволено займатися в групі з десяти осіб, ми вже намагалися надолужити певні прогалини у теоретичних знаннях і практичних навичках.

Вплинула пандемія коронавірусу й на організацію випускних іспитів, які цьогоріч відбувалися дистанційно, за допомогою скайп-зв'язку. Це нова для нас форма, коли іспит відбувається в режимі реального часу, але за допомогою інтернет-ресурсів. Звичайно, спостерігати екзаменатора та студента по різні боки монітора доволі незвично, але і цьогорічні запитання, і ситуаційні задачі не вирізнялися особливою складністю, скажімо, від минуло-

річних, й інтерни у такий спосіб демонстрували свої знання. Мали вони змогу вести з екзаменатором діалог, показати виконання певних практичних навичок. Отож, незважаючи на ці вимушені «інновації», іспит відбувся і 276 інтернів у червні успішно склали випускні іспити. Щоправда, до «Кроку» цьогоріч допустили лише тих інтернів, які закінчували навчальний заклад цього року. Особливість була ще й

у тому, що прохідний бал для складання випускних іспитів «Крок-3», який до нинішнього року становив 70,5 відсотка, МОЗ України знизило до 60,5 через пандемію. Це дало можливість додатково семи нашим інтернам скласти «Крок-3» та отримати позитивний результат, а вже наприкінці серпня вони пройшли атестацію та влилися в лави молодих лікарів.

– Як намагалось керівництво вишу допомогти випускникам розв'язати проблему з проходженням інтернатури? Чи вдалося владнати це питання? Як вважаєте, новий закон про інтернатуру врятує від повторення такої ситуації в майбутньому?

– Цього навчального півріччя одразу в часі збіглися дві про-

блеми: карантинні заходи в країні та введення в дію другого етапу медичної реформи. Маю на увазі те, що працівники клінічних кафедр позбулися доступу до надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я. Відтак ці ж проблеми торкнулися й лікарів-інтернів, які вже навчаються на очному циклі інтернатури. В них також виникли проблеми доступу до пацієнтів. Як ми виходили із ситуації? Розпочали більш активно використовувати в навчальному процесі віртуальні навчальні програми, розроблені на основі моделей типових патологічних процесів, алгоритмів виконання практичних навичок, а також надання невідкладної та екстреної медичної допомоги. Окремо для інтернів і слухачів в освітньому процесі застосовували програму Body Interact – clinical reasoning education. Це освітня програма віртуальних клінічних сценаріїв, яка дає можливість у режимі реального часу відтворити певну клінічну ситуацію з усім необхідним сучасним набором об'єктивних, лабора-

торних та інструментальних методів обстеження й провести лікування відповідно до сучасних протоколів європейських та американських медичних асоціацій. Активно також використовувалося оснащення міжкафедрального навчально-тренажерного центру фантомами, манекенами та іншою навчальною апаратурою. Це дозволило зорганізувати практичні заняття для тем з анестезіології та реаніматології, внутрішньої медицини, педіатрії, отоларингології, ортопедії та травматології, акушерства та гінекології, хірургії, стоматології. Таким чином, лікарі-інтерни мали можливість набувати необхідних знань і навичок.

– Які особливості проекту нового положення про інтернатуру?

– Нове положення, яке планували, але не вдалося-таки запровадити з цьогорічного липня, сподіваюся, дозволить створити рівні умови для усіх, хто вступатиме в інтернатуру шляхом введення в дію електронного розподілу за результатами «Крок-2». Розподіл буде обов'язковим для всіх, незалежно від форми навчання. Тобто жодна особа не буде зарахована до інтернатури поза електронною системою. Попередніми роками лише випускники-«контрактники» вільно обирали спеціальність та місце проходження інтернатури, на відміну від тих, хто навчався за кошти держбюджету та яких скеровували згідно з державним розподілом або ж з 2018 року самостійно знаходили місце працевлаштування. Це положення дозволить випускникам також самостійно обирати програму інтернатури, де йдеться й про обрану спеціальність та місце проходження інтернатури – базу стажування та заклад вищої освіти. На мій погляд, нове положення про проходження інтернатури покращить мотивацію щодо підготовки в університеті й, зокрема, до ліцензійного іспиту «Крок-2», за результатами якого і будуть проводити ранжування щодо вибору місця проходження інтернатури. Надзвичайно позитивним у проекті Положення про інтернатуру вбачаю те, що всіх інтернів прийматимуть на роботу на посади лікарів-інтернів і вони отримуватимуть заробітну платню, бо раніше це стосувалося лише інтернів бюджетної форми навчання.

– Цікаво, як справи з набором до інтернатури?

– Була певна невизначеність щодо проходження інтернатури студентами державної форми навчання, бо заклади охорони здоров'я, які нині стали комунальними некомерційними підприємствами, наразі доволі обмежені у фінансуванні. Тому мали доволі напружені дні. Але питання вирішилося, коли Кабінет Міністрів виділив 90 мільйонів гривень на

ці потреби. Коштів має вистачити до завершення року. Взагалі ж у нас цьогоріч навчатиметься на 60 інтернів більше, ніж торік. Щодо питання інтернатури, то воно й надалі залишається головним боєм інтернів та їхніх батьків. Держава не впливає та не врегульовує ці процеси, а мало б бути навпаки. Це й призводить до невизначеності, краху мрій та професійних планів і зрештою, втрати престижу медичного фаху. Чи реально студенту-інтерну самостійно вижити за свою нинішню заробітну платню, особливо коли він має сім'ю? Питання, погодьтеся, риторичне.

– Чимало випускників Тернопільського медуніверситету працюють за кордоном. Для вишу це, безумовно, доказ високого рівня знань його випускників, але таким чином Україна втрачає найкращих молодих лікарів. Що потрібно зробити, аби лікарі не емігрували? Адже справа не лише в зарплатнях, чи не так?

– Не тішить, що студенти, які здобували знання в Україні, йдуть шукати кращої долі за кордон, так ми втрачаємо найголовніший потенціал країни – лікарів.

Коли ми проводили анкетування серед студентів медичного та стоматологічного факультетів, значним аргументом для праці лікарів вони називали фінансову стабільність, умови проживання та праці. Отож, зрозуміло, чому певна частина студентів, ще навчаючись в університеті, шукає можливість еміграції в країни близького зарубіжжя (Польща, Чехія, Угорщина, Німеччина), де заробітна платня в кілька разів вища, ніж у нашій країні та й умови праці є значно кращими. Але й у нас є певні зрушення – останніми роками новоутворені територіальні громади, які піклуються про своїх мешканців, намагаються створити належні умови побуту лікаря, його роботи, а також доплачують за його працю зі скарбниці громади. Відомі випадки на Тернопільщині, коли керівництво ОТГ придбало житло для свого сімейного лікаря, автомобіль. Сподіваюся, з часом це ввійде в повсякденну практику. Такі соціальні гарантії приваблять випускників і вони працюватимуть для добра своєї країни.

Лариса ЛУКАЩУК

ГЛОБАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я

НАШ ВИШ ВИГРАВ КОНКУРС НА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ

За результатами конкурсу 2020 року, оголошеного виконавчим агентством з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури (ЕАСЕА) Європейської комісії, Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського впроваджуватиме проект Програми ЄС Erasmus+ «Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe – Central Asia Region (BACE)» («Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа/Центральна Азія (СЕЦА)») складається з чотирьох компонентів:

• розробка нових навчальних курсів з питань глобального здоров'я;

• нарощування потенціалу досліджень у галузі глобального здоров'я;

• створення глобального академічного альянсу з питань охорони здоров'я в регіоні Східна Європа/Центральна Азія;

• створення регіональної літньої школи в регіоні Східна Європа/Центральна Азія з глобального здоров'я.

Партнером-координатором ТНМУ в консорціумі ЗВО для грантової пропозиції Erasmus+

є Інститут глобального здоров'я Гейдельберзького університету (Німеччина). До консорціуму, крім Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського та Національного університету «Києво-Могилянська академія», також входять університети Норвегії, Грузії та Казахстану.

Загалом 10 проєктів, у яких беруть участь 46 університетів та інших організацій з України, були відібрані на фінансування в розмірі понад 9 мільйонів євро за Програмою Європейського Союзу Erasmus+ задля розбудови

потенціалу в галузі вищої освіти. Лише три медичних виші стали переможцями в цьому конкурсі. ТНМУ в результаті відбору виграв два проєкти. Втілювати проєкти розпочнуть з листопада 2020 року або із січня 2021 року.

До проєктних команд входять 59 партнерів з 22 країн світу: 34 організації з 15 країн-членів Програми (Австрія, Бельгія, Болгарія, Естонія, Іспанія, Італія, Литва, Латвія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Словенія, Фінляндія, Франція) та 25 організацій із семи країн-партнерів Програми (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Молдова, Таджикистан).

Пресслужба ТНМУ

ВІДЗНАКА

МЕДАЛЬ СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА ОТРИМАЛА НАЙМОЛОДША ДОКТОР ФАРМАЦЕВТИЧНИХ НАУК В УКРАЇНІ

Українським медикам вручили відзнаки «Орден святого Пантелеймона» та «Медаль Святого Пантелеймона». Церемонія нагородження відбулася 9 серпня у виставковому центрі «Парковий» (Київ). Вшанування переможців щороку зорганізують у День Святого великомученика та цілителя Пантелеймона.

Лілія ЛОГОЙДА, завідувачка кафедри фармацевтичної хімії

Поважна рада відзнаки за професіоналізм і милосердя «Орден Святого Пантелеймона» за участю представників регіональних рад обрала по одному переможцю у таких номінаціях, як «Найкращий лікар», «Найкращий медичний працівник», «Новатор охорони здоров'я», «За досягнення в міжнародному співробітництві в охороні здоров'я», «Взірець служіння суспільству», «За особистий вагомий внесок у розвиток охорони здоров'я України» (остання номінація присвячена іноземним громадянам, які зробили значний внесок у розвиток медичної галузі нашої держави).

Голова поважної ради відзнаки за професіоналізм і милосердя «Орден святого Пантелеймона» Василь Князевич розповів, що цього року на участь у конкурсі надійшло понад 120 заявок. Визначено також було дев'ять-

ох номінантів на медаль у номінаціях «За турботу і ласку до хворого», «За лікарське мистецтво» та «За наукові розробки у медицині». Додамо, що обов'язковою умовою для номінантів на медаль є вік до 35 років.

Завідувачка кафедри фармацевтичної хімії ТНМУ Лілія Логойда отримала перемогу в номінації «За наукові розробки в медицині» на здобуття медалі Святого Пантелеймона. Нагадаємо, що Лілія Святославівна нині є наймолодшим доктором фармацевтичних наук в Україні. Докторську дисертацію захистила в 31 рік.

Лілія Логойда свою докторську дисертацію за спеціальністю «Фармацевтична хімія та фармакогнозія» захистила у спеціалізованій вченій раді Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Пані Лілія має й високі наукові показники. Її індекс Гірша (Scopus) становить 10. Після захисту докторської дисертації розпочала роботу над створенням своєї наукової школи фармхіміків. Наразі під її керівництвом виконують дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Також Лілія Святославівна є керівником держбюджетної науково-дослідної роботи з фінансуванням понад один мільйон гривень. Нинішнього року під її керівництвом подано п'ять заявок на отримання грантів від ЮНЕСКО, NAWA, НФДУ.

У своєму молодому віці вона є автором понад 150 публікацій, з яких 39 публікацій у журналах, що індексуються наукометричною базою Scopus, 11 патентів на корисну модель.

Лілія Логойда активно популяризує фармацевтичну науку в Україні та за кордоном, читає лекції в таких вишах, як Університет Аристотеля, Мансурський університет (Єгипет), Хорус університет (Єгипет), Дельта університет (Єгипет). Окрім цього, вона – членкиня редколегії п'яти наукових фахових журналів, два з

яких – іноземні, а також European Association of Pharmacy Faculties (EAPF); International Pharmaceutical Federation (FIP), головою комісії з атестації провізорів та фармацевтів у Тернопільській області.

«Хочу подякувати своїм вчителям у науці, за підтримки яких я зростала та формувалася як науковець. І надалі працюватиму в галузі фармацевтичної хімії, бо цей напрямок у науці та практиці мені найбільше подобається. Вірю, що створю та розвину наукову школу й запалю любов'ю до фармацевтичної хімії інших. Дякую рідним і всім, хто підтримував. Дякую Всевишньому, що створив ці можливості для мене», – зазначила Лілія Святославівна.

Вчителями і наставниками Лілії Логойди є професор Роман Лесик, доктор фармацевтичних наук, завідувач кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки, почесний

доктор Познанського медичного університету імені Кароля Марцінковського; професор Хусейн Ель Субах, доктор фармацевтичних наук, професор кафедри медичної хімії Університету Мансури, професор Сергій Коваленко,

доктор фармацевтичних наук, завідувач кафедри органічної та біоорганічної хімії Запорізького державного медичного університету, він також науковий консультант докторської дисертації Л.С. Логойди.

Нагадаємо, що відзнака за професіоналізм та милосердя «Орден Святого Пантелеймона» є громадською, має професійно-

фахову спрямованість. Її присуджують за гуманістичну й благородну діяльність у галузі охорони здоров'я, яка позитивно впливає на свідомість й духовний розвиток українського народу та держави загалом, спрямована на збереження та зміцнення здоров'я українців, виховує толерантне ставлення один до одного та надихає на нові можливості.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
світлина з архіву
Лілії ЛОГОЙДИ**

ПРОЄКТ

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ МЕНТОРІВ ТНМУ: ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ, ЩИРІСТЬ, ВЗАЄМОПОВАГА!

«Привіт! Я твій ментор», – такими словами зустрічають групи першокурсників студенти старших курсів. Третій рік поспіль у Тернопільському національному медичному університеті імені Івана Горбачевського втілюють проєкт наставництва, спрямований на тих, хто вперше переступає поріг омріяного вишу. Це – ініціатива студентського парламенту та центру виховної роботи і культурного розвитку ТНМУ. Мета: допомогти першокурсникам легше та швидше адаптуватися до студентського життя, ефективно керувати власним часом, брати участь в університетських і міжнародних програмах.

Колись відомий політик і правозахисник, президент Південно-Африканської Республіки Нельсон Мандела сказав: «Освіта – це найпотужніша зброя, яку ви можете використати, аби змінити світ». Менторство – це також певний освітній процес, коли більш досвідчена та обізнана людина ділиться знаннями й досвідом, допомагає навчатися та зростати. У сучасному світі

менторство – це наставництво, поєднане з консультуванням, коучингом і навіть психологічною підтримкою. В певні моменти життя ментором для людини можуть бути рідні, більш досвід-

чені друзі, викладачі, колеги, а іноді навіть і незнайомі люди.

У ТНМУ ментор – це студент старших курсів, який на добровільних засадах зголошується працювати з академічною групою першокурсників, допомага-

ючи їй самоорганізуватися ще до того, як почнеться навчання. Він пояснює, що та як в університеті зорганізовано, розповідає про правила проживання в гуртожитку, які проєкти та програми

«Творчого колективу ТНМУ», театральної студії «Арт-драма», волонтерської команди, вибори до студентського парламенту університету та багато-багато інших заходів. Ментори завчасно розповідають першокурсникам про ці події, допомагають їм взяти участь у них і якнайкраще представити свій талант чи обрати громадську діяльність до душі.

У своїй роботі ментори багато часу приділяють студентам першого курсу. Вони служать особистим прикладом для молодших колег та є справжніми носіями цінностей майбутніх медиків. Найголовніше завдання для них – мотивувати юнаків і дівчат до постійного розвитку та самовдосконалення. Наші ментори вміють працювати в команді, мають досвід роботи у громадських, культурних і волонтерських проєктах, розвинені комунікативні навички, прагнуть до саморозвитку й зростання, ведуть здоровий спосіб життя та є гнучкими до змін.

Ментори ТНМУ – це радше наставники чи виховники. Вони

неначе старші сестри й брати, які допомагають студентам Тернопільського медуніверситету зростати особистісно та суспільно. Результат роботи ментора вимірюється передусім рівнем якісних змін у розвитку студентів. Саме тому багато свого часу ментори проводять безпосередньо зі студентами. Вони зорганізують спілкування з усіма учасниками академічної групи, допомагають першокурсникам поставити мету та розставити пріоритети на час навчання. Саме їм вдається краще зрозуміти емоційно-психологічний стан студента та запобігти кризовим явищам.

Програма менторства також покликана налагоджувати діалог між деканатом, керівництвом університету, кураторами з числа викладачів, краще адаптуватися до життя в Тернополі.

Менторами стають не просто успішні в навчанні студенти, а саме ті, хто реалізував себе в різних наукових, творчих, волонтерських та інших проєктах на рівні університету, міста, країни. Головними критеріями для вибору менторів є їхні цінності, мотиви, репутація особистості як майбутнього наставника.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

СОФІЯ ГАЦАК: «МОЯ МРІЯ – СТАТИ ПЕДІАТРОМ, В МАЙБУТНЬОМУ, МОЖЛИВО, НЕОНАТОЛОГОМ»

Софія Гацак – студентка 6 курсу медичного факультету. Успішно навчаючись на державній формі навчання, отримує стипендію та бере активну участь у громадському житті університету. З розповіді про втілені цікаві проекти й розпочалася наша розмова.

– Великий успіх серед студентів ТНМУ має інтелектуальна гра «Що? Де? Коли?». Ви були однією з ініціаторів її проведення.

– Перша пробна гра «Що? Де? Коли?» відбулася в читальній залі університетської бібліотеки. Я тоді навчалася на 3 курсі та була палкою прихильницею інтелектуальних змагань. Адже вони тренують кмітливість, розум, винахідливість і загалом інтелект. Перебрала це захоплення від мами і з 8 класу була активним учасником шкільних ігор «Що? Де? Коли?», обласних змагань між командами шкіл району.

Зі вступом до ТНМУ почався новий етап у моєму житті, але інтелектуальні ігри люблю, як і колись. Удома разом з мамою беремо участь у щорічному чемпіонаті Бродівського району Львівської області з гри «Що? Де? Коли?» й третій рік поспіль наша команда посідає перше з восьми місць. Спало на думку організувати чемпіонат з цієї гри й у нашому університеті. Дуже хвилювалася, бо не була впевнена, що всім студентам сподобається запропонований формат і зголоситься достатня кількість учасників. Але побоювання, на щастя, виявилися марними. Загалом у відбірковому турнірі взяли участь 10 команд, яких прийшли підтримати вболівальники. Глядачів ви-

явилось так багато, що місця в залі забракло, тож фінальний етап гри та всі наступні змагання вже відбулися у студентському кафе-терії, що міститься в адміністративному корпусі ТНМУ. Наразі проводять такі інтелектуальні змагання стало доброю традицією. Керівництво нашого університету активно сприяє їх організації, а вручені призи додатково мотивують і надихають переможців. Я також була учасником університетської команди КВК і низки волонтерських проектів і добродійних акцій. Вдячна адміністрації ТНМУ, яка завжди підтримує цікаві, соціально значимі студентські ініціативи, що втілюються в конкретні добрі справи, які приносять користь суспільству та людям.

– Де ви народилися, чому вирішили пов'язати своє життя з медициною?

– Народилася в місті Броди, що на Львівщині. Ученицею брала активну участь у шкільних олімпіадах з хімії, біології. В 11 класі на обласній олімпіаді з біології посіла 3 місце. Школу закінчила із золотою медаллю. Моя мрія – стати педіатром, в майбутньому, можливо, – неонатологом. Вирішальну роль зіграв приклад бабусі Ольги Антонівни, яка багато років свого життя віддала медицині, працюючи ургентною медсестрою в педіатричному відділенні Бродівської райлікарні. На жаль, бабусі не вдалося вивчитися на педіатра, адже в радянські часи вступити до медінституту дівчині з простої сім'ї було надто важко. Тож трудилася медсестрою й дуже любила своїх маленьких пацієнтів. Мені ж, мабуть, на генетичному рівні передалося це прагнення реалізувати себе в педіатрії. Бабуся дуже рада моєму вибору, завжди цікавиться моїм навчан-

ням і всіляко підтримує мене в прагненні стати висококваліфікованим фахівцем. Від батьків же в мене здібності до творчої діяльності. Я маю. Улюблений стиль – графіка, тому добре знаюся на різних видах олівців, яких маю вдома багато. Фарби теж використовую. В дитинстві навчалася в школі образотворчого мистецтва, а тепер, коли є можливість, відвідую онлайн-майстер-класи в інтернеті. Від мами, яка працює викладачем теорії музики в Бродівській школі естетичного виховання, перейняла також любов до музики, особливо класичної. Подобається слухати симфонічні оркестри. Загалом у мене музична сім'я. Тато професійно грає на саксофоні, мама – на фортепіано. Вдячна батькам за чудове дитинство, за те, що, дбаючи про базові потреби сім'ї, приділяли велику увагу інтелектуальному, духовному розвитку молодших членів родини.

– Ви вирости, а тепер підростає...

– ... братик Максим. Різниця у віці між нами – 11 років. Максим навчається у 6 класі. Відмінник.

– Чи любите читати та які книги обираєте?

– Читаю переважно сучасну літературу – гостросюжетні трилери й романи, написані в найкращих традиціях романтизму. Тобто цілком різні жанри. Серед улюблених авторів – Джордж Мойсес, англійська письменниця та журналістка. Її легкий стиль написання зачаровує з перших сторінок. Остання ж дуже цікава книга, яка мене здивувала, – «Місто дівчат» Гілберт Елізабет. Об'ємне видання на 500 сторінок прочитала на одному подиху.

– Відповідально підійшовши до вибору місця навчання, ви віддали перевагу ТНМУ

ім. І.Я. Горбачевського. Не помилилися?

– За п'ять років переконалася, що вчинила правильно. Ще до вступу чула багато позитивних відгуків від випускників ТНМУ, а нині – висококваліфікованих лікарів. Дуже рада, що навчаюся саме в ТНМУ. Тут прекрасно zorganizували навчальний процес, забезпечили прозорість проведення та оцінювання результатів екзаменаційних сесій, відтак все залежить лише від рівня знань студента. В альма-матер я зустріла багато чудових викладачів. Зокрема, завдяки лекціям доцентки кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією Віри Олексіївни Синицької я остаточно «закохалася» в педіатрію та віддала пріоритет саме цій галузі медицини. На 3 курсі дуже подобалися лекції з пропедевтики внутрішніх хвороб доцентки кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Тетяни Юрїївни Чернець. Це дуже важлива дисципліна, що вивчає методи та прийоми клінічного обстеження хворого. Завдяки Тетяні Юрїївні я й усі мої одногрупники знали їх, як-то кажуть, назубок. Серед ночі розбудити – послідовний загальний та детальний огляд пацієнта проведемо, як належить.

– Важливою для студента – медика є літня виробнична практика. Її з яким лікувальним закладом пов'язали?

– З Бродівською районною лікарнею. Зокрема, після 4 курсу проходила практику в різних відділеннях цієї лікарні. Найбільше запам'яталося відділення акушерства та гінекології. Одного дня тут народжували одразу три жінки, а ще одне немовля з'явилося на світ за допомогою кесарського розтину. Я була присутня на операції, інших поло-

гах, тож день видався насиченим. Додому прийшла, переповнена позитивними враженнями, горда за старших колег – лікарів і за себе, бо допомогла чотирьом немовлятам з'явитися на світ.

– Студентське життя – це не лише навчання, а й побут, і відпочинок. Ви де проживаєте?

– Мешкаю в одному з університетських гуртожитків. Гарна кімната, добрі сусіди. Є й інші «плюси». Вважаю, що в гуртожитку треба пожити, щоб відчути себе самостійним. Це – хороша школа. А ще мені подобається атмосфера взаємодопомоги, доброзичливості, партнерства. Нідє не отримаєте стільки корисної інформації, як у студентському гуртожитку. Це і обмін книжками, конспектами, і корисні поради від старшокурсників щодо розв'язання якоїсь побутової проблеми. Це досвід, який не отримаєш, живучи з батьками чи на орендованій квартирі.

– Як провели літні канікули?

– Дуже комфортно. Вдома. Не належу до прибічників пляжного відпочинку, віддаю перевагу Карпатам. Гори, річка, проживання в наметах – це моє. З одногрупниками щороку їздиво в Карпати. Наше улюблене карпатське селище – Славське. На гору Тростяні, що за два кілометри від центру селища, піднімаємося на підйомнику, а спускаємося пішки, тримаючись за руки. Наша студентська група дуже дружна, кожен – неординарна, цікава особистість. Тож разом нам завжди весело й цікаво. Сумно буде розлучатися після 6 курсу.

– Новий навчальний рік розпочався. Знудьгувалися за університетом, друзями?

– Так. Рада знову всіх бачити. Тернопіль став мені рідним. Тут мені комфортно, затишно. Почувваюся як удома.

– Якого життєвого правила дотримуетесь?

– Покійна бабуся, мамина мама, яка була вчителем молодших класів, навчала: «Роби так, щоб після тебе ніхто не поправляв». Це моє гасло, якого стараюся дотримуватися в усьому.

Лідія ХМІЛЯР

ДОБРОЧИННІСТЬ

ПРИЙШЛИ НА ДОПОМОГУ БАГАТОДІТНІЙ РОДИНІ

Нещодавно у селі Лозова Байковецької ОТГ вночі загорівся будинок, в якому проживала багатодітна сім'я (шестеро дітей). Унаслідок лиха вони втратили все майно.

Студенти-волонтери університетського руху «MISERICORDIA» вже кілька років поспіль опікуються малозабезпеченими сім'ями цієї громади, а також допомагають учням Лозівської загальноосвітньої школи I-III ступенів у вивченні англійської та польської мов.

Дізнавшись про нещастя, наші студенти не могли стояти осто-

ронь і відгукнулися на заклик про допомогу. 30 серпня вони виру-

шили до с. Лозова та передали постраждалій багатодітній родині

одяг, взуття, канцелярське приладдя та речі першої необхідності.

Сім'я щиро дякує студентам-волонтерам Тетяні Опер, Андріані Бучко, Анастасії Надкевич, Діані Сторошук, Ользі Рівній, Інессі Кульковській та Любові Найсик.

Представники «MISERICORDIA» планують і надалі допомагати цій родині, зокрема, продуктами, солодощами та одягом.

Нагадуємо, що всі, хто бажає, може долучитися до нашої спільної справи.

**Тетяна ОПЕР,
староста**

загальноуніверситетського руху «MISERICORDIA»

Торік у львівському видавництві «Магнолія» вийшла друком монографія завідувача курсу судової медицини ТНМУ, кандидата медичних наук, доцента Валентина Франчука «Недоліки професійної медичної діяльності: судово-медичні та клініко – соціальні аспекти». Це перша в Україні за останні 30 років ґрунтовна наукова праця, присвячена лікарським помилкам та особливостям їх експертної оцінки. Взагалі ж доцент В.В. Франчук – автор понад 130 наукових і навчально-методичних праць з різних розділів судової медицини та першого в Україні навчального посібника із судової медицини англійською мовою для студентів-іноземців вищих медичних навчальних закладів, співавтор першої в Україні електронної книги із судової медицини для студентів-медиків. Крім викладацької, наукової, він також займається практичною експертною діяльністю в Тернопільському обласному бюро судово-медичної експертизи як сертифікований судовий експерт Міністерства юстиції України.

«ПРИВАБЛЮВАЛА ВЕЛИКА СУСПІЛЬНА ЗНАЧИМІСТЬ ПРАЦІ ЛІКАРЯ»

– Валентине Васильовичу, ви відомий науковець, педагог, високопрофесійний експерт і ваш авторитет серед

– Народився я в Чорткові у сім'ї службовців. Мати була вчителем-філологом, батько працював на різних відповідальних посадах. У садочок пішов в Тернополі, куди батька перевели на роботу, згодом наша родина переїхала до Теребовлі.

– Основи характеру закладаються в дитинстві. Які навички вам прищепили батьки?

– Попри постійну зайнятість, батько Василь Юхимович завжди знаходив час для спілкування зі мною й братом. «Головне правило в житті – завжди, за будь-яких обставин залишатися людиною», – казав тато. Його слова запали в душу. А ще він мовив: «Якщо можеш допомогти людині – неодмінно допоможи». Цю істину я усвідомив змалечку й усе життя намагаюся так чинити. Батьки привчили до дисципліни, організованості, відповідальності, прищепили потяг до книги, вимагали постійно працювати над собою.

Теребовлянську середню шко-

Батьки Василь Юхимович і Ліна Максимівна (м. Трускавець, 1984 р.)

науковців, студентів, колег – бездоганний. Але давайте повернемося до витоків. Де минуло ваше дитинство? З якої ви родини?

Теребовлянську середню шко-

Теребовлянську середню шко-

Валентин ФРАНЧУК у складі студентського будзагону (сmt. Гусятин, 1984 р.)

Доцент Валентин ФРАНЧУК

обрали ІТ-галузь. Василь отримав запрошення на роботу від компанії Google й працює нині в її головному офісі в Лондоні. Молодший Іван навчається в магістратурі в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на факультеті кібернетики.

– У будь-якій сфері важливі наставники, а в медицині – й поготив.

Чиї лекції вам особливо запам'яталися у студентські роки?

– Викладачі навчали нас ґрунтовно та високопрофесійно. Велику увагу приділяли практич-

лу №2 я закінчив із золотою медаллю. 1983 року подав документи для вступу до ТНМУ (на той час – медінституту). Медалісти складали лише один екзамен, тож іспит я витримав на «відмінно» й мене зарахували до складу студентів 1 курсу медичного факультету.

– Коли вирішили для себе питання «ким бути?» й що підштовхнуло?

– У майбутній професії приваблювали велика суспільна значимість праці лікаря, гуманізм, можливість допомагати людям оберігати здоров'я та дарувати їм радість життя. Нині з певністю можу сказати: якби повернути час назад – знову обрав би медицину. Натомість старший брат Олег віддав перевагу математиці. Любив її змалечку, був переможцем обласних математичних олімпіад. Він закінчив Київський державний університет, нині – доцент кафедри комп'ютерних технологій Києво-Могилянської академії, керівник магістерської програми з підготовки ІТ-фахівців. Обидва племінники теж

Валентин ФРАНЧУК під час студентської вечірки в гуртожитку (1984 р.)

ним заняттям у лікувальному закладі, де студенти-медики проводили клінічні обстеження й діа-

гностику, спілкувалися з пацієнтами. Щиро вдячний альма-матер за знання і досвід, отримані під час навчання. З теплом і повагою згадую професорів Володимира Георгійовича Ковешнікова, Сергія Андрійовича Сморгача, Івана Семеновича Сміяна, Юрія Теофіловича Коморовського та багатьох інших. Висококваліфіковані, авторитетні фахівці, вони були прикладом для нас, студентів. Блискучим оратором і педагогом був професор Анатолій Харитонович Завальнюк, завідувач кафедри судової медицини, який у подальшому став головним наставником і учителем у моїй майбутній професії. Прикладом для мене був і видатний судовий медик, відомий науковець і високоінтелегентна людина – доцент Анатолій Іванович Муханов, який дав змогу на практичних заняттях долучитися до скарбниці його судово-медичних експертних знань.

Після 5 курсу майбутні медики проходили первинну спеціалізацію за трьома основними напрямками: терапевтичним, акушерсько-гінекологічним і хірургічним. Я обрав хірургію. Інтернатуру проходив у Рів-

ненській центральній міській лікарні, де відбулося моє становлення як клініциста. В мене був чудовий наставник – відомий хірург Віктор Миколайович Поліщук, який зорганізував у Рівному один з кращих в Україні лікувально-діагностичних центрів. Після закінчення інтернатури повернувся до Тернополя. Працював хірургом першої міської лікарні, згодом – хірургом поліклінічного відділення Тернопільської міської лікарні №3. 1992 року перейшов на викладацьку роботу до ТНМУ (на той час Тернопільської державної медичної академії) на кафедру патологічної анатомії з курсом судової медицини.

Валентин ФРАНЧУК з однокурсниками на практичному занятті з мікробіології (1986 р.)

«ЗАЙМАТИСЯ ЗАВЖДИ ТРЕБА ТИМ, ЩО БІЛЬШЕ ДО ДУШІ»

У СУДОВУ МЕДИЦИНУ ПЕРЕЙШОВ, НЕ ВАГАЮЧИСЬ

— Чому саме судову медицину обрали?

— Переконали: займатися треба тим, що більше до душі. Моя хірургічна діяльність була успішною, пацієнти відгукувалися з вдячністю, але спеціальність «судово-медична експертиза» приваблювала більше. Тож коли з'явилася можливість перейти у судову медицину та зайнятися викладацькою діяльністю — зробив це не вагаючись. І не шкодю. 1992 року прийшов працювати на кафедру судової медицини старшим лаборантом. Невдовзі запропонували посаду асистента-стажиста, згодом — асистента. В цей період мене звела доля з доцентом Василем Дени-

Валентин ФРАНЧУК (перший праворуч) з професором **А.Х. ЗАВАЛЬНЮКОМ** і начальником Тернопільського бюро **СМЕ І.О. ЮХИМЦЕМ** (2012 р.)

ни не так багато, а судових медиків докторів наук навіть серед викладачів вищих медичних навчальних закладів —

дико-правових особливостей лікарських помилок в Україні. На жаль, професійна діяльність лікаря не завжди буває вдалою й може супроводжуватися певними недоліками, що закінчуються негативно.

Валентин ФРАНЧУК (крайній праворуч) серед організаторів і гостей XX з'їзду хірургів України (Тернопіль, 2002 р.)

совичем Гаргулою, який пояснив молодому викладачу необхідність виконання дисертаційного дослідження. Почав писати кандидатську дисертацію, присвячену проблемам судово-медичної експертної діагностики раптової смерті від атеросклерозу коронарних судин. 1999 року успішно її захистив та отримав науковий ступінь кандидата медичних наук зі спеціальності «судова медицина». Виконання цього наукового дослідження стало можливим за допомоги відомого українського вченого-морфолога, заслуженого працівника освіти України, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри топографічної анатомії Михайла Степановича Гнатюка. Михайла Степановича вважаю своїм наставником у науковій діяльності, за що йому завжди буду вдячний.

— Судова медицина — особлива медична наука, яка потребує знань не лише медицини, а й юриспруденції, медичного права, криміналістики. Фахівців у цій царині медици-

— одиниці. Ви завершили виконання докторської дисертації з теми, яку не досліджували в Україні вже понад 30 років.

— Справді, робота над докторською завершена. Вона присвячена надзвичайно актуальній та малодослідженій проблемі ме-

долоки чи огріхи, які отримали загальну назву «лікарські помилки», і з'являються юридичні підстави для порушення проти медичних працівників цивільних або й кримінальних справ. Судово-медична експертиза має встановити: допустив лікар помилку

Валентин ФРАНЧУК під час військових зборів (м. Славути Хмельницької обл., 1988 р.)

чи діяв несумлінно, некваліфіковано, необережно та скоїв злочин. Згідно зі ст. 140 Кримінального кодексу України «Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником» цей злочин передбачає покарання у вигляді обмеження волі до п'яти років. Прямий чи опосередкований причинно-наслідковий зв'язок між недоліками в наданні медичної допомоги та негативними наслідками встановлює судово-медична експертна комісія. Тож судові рішення про притягнення до відповідальності медичного працівника передусім ґрунтуються на висновку судово-медичних експертів.

логій. Зокрема, підготували понад 150 навчальних таблиць, у тому числі англійською мовою, разом з професором А.Х. Завальнюком створили перший в Україні навчальний компакт-диск із судової медицини, матеріали електронного навчально-методичного комплексу з цієї дисципліни нині використовують у навчальному процесі викладачі більшості кафедр і курсів судової медицини в країні. Що сприяє такій продуктивній роботі?

— Позитивна атмосфера в колективі. Дуже шаную своїх колег — працівників кафедри патологічної анатомії із секційним курсом та судовою медициною й вдячний їм за плідну співпрацю та підтримку. Схиляю голову перед мудрістю очільника кафедри, доктора медичних наук, професора Ярослава Ярославовича Боднара та дякую долі, що маю можливість працювати в прекрасному товаристві однодумців.

Батько Василь Юхимович ФРАНЧУК разом з ректором ТДМУ, професором **І.С. СМІЯНОМ**, професором **О.О. МАРКОВОЮ** та **А.І. ПАЛАМАРЧУКОМ** (1980-і роки)

— Вас активно залучають як експерта у складних судових справах?

— Наша кафедра клінічна, тому, крім педагогічної діяльності, вик-

— Щодня свої знання й професійний досвід ви передаєте студентам. Яке, на вашу думку, головне правило викладача?

Валентин ФРАНЧУК на практичному занятті із судової медицини (1988 р.)

ладачі здійснюють і певну практичну роботу. Моїм клінічним навантаженням є робота судово-медичного експерта відділу комісійних судово-медичних експертиз Тернопільського обласного бюро судово-медичної експертизи.

— Плідною є й ваша наукова діяльність. Ви зробили вагомий внесок в організацію та навчально-методичне забезпечення викладання судової медицини із залученням сучасних електронних техно-

— Треба насамперед любити свою роботу. Якщо йдеш на заняття неохоче — то помилився у виборі професії. Викладацька діяльність — це й вміння спілкуватися, що передбачає певні інтелектуальні здібності. Потрібно мати знання й володіти словом, педагогічною майстерністю, щоб зрозуміло пояснити навчальний матеріал і студентам було цікаво слухати. Мої вчителі навчили, що лекція є вдалою, коли супроводжується тишею. (Продовження на стор. 8)

ДОЦЕНТ ВАЛЕНТИН ФРАНЧУК: «ЗАЙМАТИСЯ ЗАВЖДИ ТРЕБА ТИМ, ЩО БІЛЬШЕ ДО ДУШІ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)
Вважаю, що до студента слід ставитися як до колеги. Тут не місце негативізму, викладач, на мою думку, завжди повинен бути доброзичливим і позитивно налаштованим. Не сприймаю також зарозумілості, зверхності та самопевненості.

«ТРЕБА ЛЮБИТИ СВОЮ ПРОФЕСІЮ ТА ХОТИТИ НЕЮ ЗАЙМАТИСЯ»

– Які риси важливі для судово-медичного експерта?

– Інтелектуальність, аналітичність, допитливість, об'єктивність. Спеціальність «лікар судово-медичний експерт», на перший погляд, ніби «вузька», однак насправді – всеохоплювальна. Щоб надати науково-обґрунтовані відповіді на різноманітні питання медико-біологічного характеру, які виникають у слідчих поліції чи прокуратури під час розслідування кримінальних проваджень, потрібно мати ґрунтовні знання з усіх розділів як клінічної, так і теоретичної

Валентин ФРАНЧУК з дружиною Наталією та онуком Максимом (2017 р.)

– Ваша дружина за фахом теж медик?

– Так. Наталя Григорівна – лікар-невролог вищої категорії, працює в Тернопільській міській лікарні №3. В інституті ми навчалися в одній групі та мешкали в одному гуртожитку. Одружилися після п'ятого курсу. І ось вже 32 роки в щасливому шлюбі.

– Мабуть, не випадково ваш

спортивну секцію з футболу, полюбляє грати проти набагато старших від себе хлопців, хоча йому ще не виповнилося 6 років.

«ВАЖЛИВО ЖИТИ СЬОГОДЕННЯМ І ПРАЦЮВАТИ, ЩОБ ПРИЙДЕШНЄ БУЛО КРАЩИМ»

– А ви, Валентине Васильовичу, як любите відпочивати у вільний час?

– Найкращий відпочинок – у товаристві рідних і друзів. Люблю море, риболовлю. Гра в шахи – це одне моє захоплення. Шахи – це і мистецтво, і своєрідна філософія життя. А ще – гімнастика для розуму. Свого часу закінчив музичну школу, тож граю на гітарі та кларнеті. В приємному товаристві можемо заспівати.

– Талант завжди багатогранний. Хто захопив здобувати музичну освіту?

– Батьки завжди ставили мені в приклад старшого брата Олега, який був дуже слухняним та успішно навчався в Тербовлянській музичній школі по класу фортепіано. Але в молодших класах школи взірцевою поведінкою на уроках похвалитися я не міг, адже полюбляв більше стадіон чи велосипед. І тут мене

віддають у музичну школу, ще й на клас фортепіано, куди ходили переважно дівчата – відмінниці, в товаристві яких мені було дещо ніяково. Більше року я не витримавав і перейшов на відділення духових інструментів по класу кларнета, де були прості сільські хлопці, з якими ми згодом грали в одному оркестрі, брали участь у парадах, виступали неодноразово на різних сценах. Зараз можу видувати звуки лише на прохання внука.

– Що допомагає долати кепський настрій, якщо такий з'являється?

– Фізична праця, цікава книга. Люблю працювати в саду, який колись заклали удвох з батьком. Саду вже понад 25 років. Деякі з фруктових дерева відплодоносили, тож посадив нові яблуньки, груші, сливи... Квітів багато. Різних. Лише троянд – понад 50 кущів. Квітами опікується дружина. Моє завдання – обійти господарство, покосити траву, покропити грядки від шкідників, обрізати дерева, замести подвір'я і т.п. Робота на свіжому повітрі прекрасно відновлює сили.

– Що читаєте?

– Працюючи над дисертацією, читав багато фахових видань – невідомо, чи на Великдень (с. Гаї-Шевченківські, 2017 р.) з об'єктивних причин, приділяв художній літературі, з якої полюбляю насамперед класику. Найближчим часом, сподіваюсь, дочитаю «Перехресні стежки» Івана Франка. Людина обов'язково повинна читати. Причому не з екрана комп'ютера чи планшета, а паперову книгу. З цього приводу

мудреці стародавнього Риму казали: «Alit lectio ingenium» («Читання живить мозок»).

– Які ще афоризми – ваші улюблені?

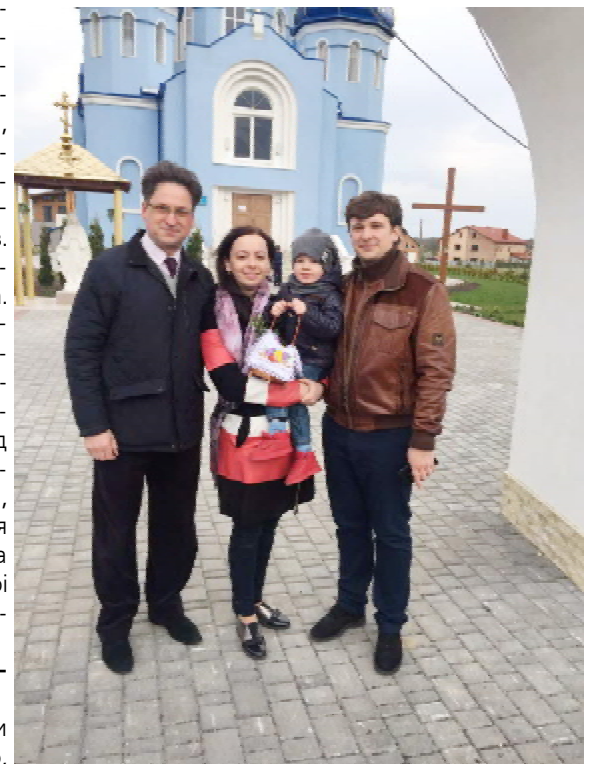
– «Де згода, там перемога», «Ні дня без праці». А також фраза, яку любив повторювати Лев Толстой: «Делай, что должно, и будь что будет». Тобто, роби те, що належить, незважаючи ні на що. Лікар повинен лікувати хворого, викладач – навчати, а судово-медичний експерт – фахово виконувати експертизу.

– Що найбільше цінуєте в людях?

– Одну архаїчну рису – благородність.

– Ви щаслива людина?

– Щастя – поняття складне,

Валентин ФРАНЧУК (перший ліворуч) разом з фахових видань – невідомо, чи на Великдень (с. Гаї-Шевченківські, 2017 р.) з об'єктивних причин, приділяв художній літературі, з якої полюбляю насамперед класику. Найближчим часом, сподіваюсь, дочитаю «Перехресні стежки» Івана Франка. Людина обов'язково повинна читати. Причому не з екрана комп'ютера чи планшета, а паперову книгу. З цього приводу

багато чинників його формує. Але є й основні: родина, улюблена робота. Якщо людині комфортно й удома, серед рідних і близьких, і на роботі – то вона почувається щасливою. Тож моя відповідь – так.

– Озираючись назад, чи бачите щось, що хотіли б змінити?

– Вважаю, що озиратися не потрібно, важливо рухатися вперед. А з оберненою назад головою йти вперед неможливо. «Можна було щось змінити чи не можна?..» – з філософської точки зору це не має ніякого значення. Минулого не змінити. Важливо жити сьогоднішнім і працювати, щоб завтрашній день був кращим. У своєму минулому я б нічого не змінював. Мене все цілковито влаштовує. Дитинство, юнацтво, зрілість... Все відбулося так, як відбулося. Мені не соромно ні за один прожитий день.

– Успіхів вам і наснаги в роботі. Дякую за цікаву розмову.

Лідія ХМІЛЯР

Валентин ФРАНЧУК разом із сином Максимом, випускником Тернопільської школи № 3, і мамою Ліною Максимівною (2007 рік)

медицини. І ще додам: судово-медичний експерт повинен бути чистим у своїх помислах. Хоча це стосується й лікарів будь-якої іншої спеціальності. Інакше неможливо професійно, на належному рівні виконувати свою роботу.

– Стати фахівцем непросто. Що порадили б молодим колегам?

– Насамперед – працювати над собою, не зупинятися на досягнутому, йти вперед і постійно самовдосконалюватися. Це одна складова успіху. Є й інша, не менш важлива: треба любити свою професію та хотіти нею займатися. Плідною професійна діяльність буде тоді, коли вона приносить задоволення й видно конкретні вагомні результати своєї роботи.

син обрав ту ж професію, що й батьки.

– Максим – лікар-ревматолог, асистент кафедри внутрішньої медицини №2 ТНМУ. Успішно захистив кандидатську дисертацію, склав іспит на володіння англійською мовою на рівень В2. Постійно в клініці з хворими. Надзвичайно приємно як батькові отримувати схвальні відгуки від його пацієнтів. Невістка Уляна також у медицині. Вона – аспірантка кафедри акушерства та гінекології №1, працює над виконанням кандидатської дисертації. Внук Максим 1 вересня пішов у перший клас. Допитливий та уважний, має хорошу пам'ять і змалечку цікавиться футболем. Відколи навчився ходити, його улюбленою іграшкою був м'яч. Нині Максимко відвідує

Валентин ФРАНЧУК удома на городніх роботах (1990-ті роки)

До 20-річчя фармацевтичного факультету

ДЕКАН ФАРМФАКУЛЬТЕТУ ДМИТРО КОРОБКО: «ДБАЄМО ПРО ВИСОКУ ЯКІСТЬ ОСВІТИ»

Двадцять років з часу заснування відзначає цього року фармацевтичний факультет нашого університету. Незважаючи на доволі молодий вік, він має власну славу історію, яскраву плеяду науковців і випускників, талановитих студентів. Факультет може пишатися високопрофесійним кадровим потенціалом, найсучаснішою матеріально-технічною базою, вагомим вкладом у науку та визнанням на вітчизняному й світовому ринку праці. Про історію створення фармацевтичного факультету, нинішнє життя, досягнення та успішні проекти – у розмові з його деканом, доцентом Дмитром Коробком.

– Сьогоднішній вік факультету – двадцять років. Здається, не так вже й багато, але для ваших викладачів – це знаменна дата, до якої вони йшли через напружену працю, недоспані ночі й, поза сумнівом, вагомі досягнення. Розкажіть, Дмитре Борисовичу, як народжувався фармацевтичний факультет у ТНМУ?

– З погляду історії, це й справді небагато – лише два десятиліття. Але ми за цей час встигли чимало. Весь цей період відбувалося становлення, зростання нашого факультету. Часи його народження припали на кінець 1990-х, бо до цього, коли ще був СРСР, провізорів готували усього три факультети – в Запорізькому, Львівському медичних інститутах й Харківському фармацевтичному інституті. Коли Україна здобула незалежність, з'явився попит на контрактну форму навчання, бо це дозволяло закладам вищої освіти якимось виживати. Відтак в українських ЗВО, де ніколи не готували провізорів, почали створювати фармацевтичні факультети. Відбувалася відповідна процедура ліцензування й МОЗ України схвалювало відкриття таких навчальних структур. За подібним принципом розпочали набір абітурієнтів у Вінницькому, Івано-Франківському медичних університетах. А згодом та сама ситуація трапилася й у нас. Щоправда, відмінною перевагою відкриття нового факультету в ТНМУ були правильно розставлені пріоритети, які полягали у виваженій кадровій політиці. Коли було прийнято це доленосне рішення, почали формувати кадровий потенціал і першою, кого запросили

для організації нового університетського підрозділу, була Світлана Михайлівна Марчишин – фармацевт за освітою, тоді ще кандидат фармацевтичних наук, яка на той час працювала в педагогічному університеті. Власне, Світлана Михайлівна й готувала пакет документів для ліцензування. Відтак після проведення всіх організаційних процедур, 1 вересня 2000 року розпочався навчальний процес. Першого року набрали 70 студентів. Пригадую, що тоді в нас була започаткована й така ціка-

Дмитро КОРОБКО, декан фармацевтичного факультету, доцент

ва річ, як подвійне навчання, тобто студенти два роки заочно навчалися в тодішній ТДМА, а потім продовжували здобувати знання в Харківській фармацевтичній академії. Був і такий період в нашій історії, але швидко закінчився, і ми згодом відкрили свою повноцінну заочну форму. До речі, відразу два напрямки – фармацію та клінічну фармацію, а через рік Світлана Михайлівна запропонувала започаткувати напрямок парфумерно-косметичних засобів. Факультет тоді ще був цілком молодий, але ми відразу налаштували роботу за всіма канонами фармацевтичної науки та освіти. Набори на клінічну фармацію та технологію парфумерно-косметичних засобів були меншими, але все одно були часи, коли на клінічній фармації ми випускали понад 60 молодих спеціалістів. Хоча маємо визнати, великих випусків так і не досягли, а от на спеціальність «Фармація» в нас з року в рік набори зростали. Тоді керівництво університету вишувало можливість залучити до роботи відомих вітчизняних фахівців фармацевтичного напрямку. Першим у факультетську викладацьку команду влився професор Тарас Андрійович Грошовий, якого запросили з «Галичфарму», з Харківського фармацевтичного університету

прийшла світлої пам'яті Людмила Володимирівна Соколова. Мене покликали до Тернополя, коли я працював у Запорізькому державному медичному університеті. Лідія Петрівна Яворська та Володимир Іванович Гнідець були запрошені з Львівського державного медичного університету імені Данила Галицького. Так формували кістяк викладацького колективу фармацевтичного спрямування. Керівництво університету розуміло, що потрібно залучити тих людей, які є профі в цій царині. Чому я так на цьому загострю увагу, бо в інших навчальних закладах, до того ж – дуже поважних, на посадах деканів чи завідувачів кафедр і досі працюють люди з непрофільною освітою. Не сперечатимуся, можливо, вони чудові фахівці, відмінні організатори, але у своїй сфері. І ніколи не погоджуся з твердженням, що фармацевтичний факультет може очолювати, скажімо, клініцист, а не фармацевт. Тому на нашому факультеті ми були «заточені» на те, що маємо готувати провізорів: якісних, висококласних, і головне – сучасного рівня підготовки. Дуже нам у цьому сприяло тодішнє керівництво ТНМУ, все, що просили, було виконано й що важливо – у стислі терміни. Скажімо, вийшло з друку перше видання фармакопеї України, а ректорат уже домовився з

фармакопейним центром про те, щоб нам дозволили зробити ксерокс цього видання. Так 40 фармакопей потрапило в Тернопіль. В інших ЗВО такого зроблено не було. Нам усіляко сприяли, аби ми працювали в тому напрямку, що був суголосний розвитку фармацевтичної освіти. Другий важливий момент: керівництво вишу завжди підтримувало своїх випускників. Маю на увазі те, що половина наших нинішніх викла-

дачів – це наші випускники різних років, які виконали магістерські роботи, кандидатські. Наголос ставили на власний кадровий потенціал. Більше того, наші випускники після закінчення пішли в інші університети й там під керівництвом наших викладачів здобули наукові ступені. Наші науковці нині є керівниками дисертаційних робіт і допомагають колегам з інших вишів України. Тому від часу заснування факультету та донині зберігся цей ланцюжок наступності поколінь, можливо, це пафосно звучить, але ми намагалися та створили власні традиції. Ми вирізняли кращих і робили все для того, щоб вони у нас залишилися, бо це особистості, яких ми виховали й яким не потрібно щось розказувати чи доводити, це наші одностуденти, які мислять, працюють, діють в одному з нами ключі, враховуючи ті засади та постулати, на яких базуємо свою роботу.

– За двадцять років, певна річ, відбулося багато змін. Чого досягли в навчальному процесі, якою є концепція діяльності факультету?

– Наразі на фармацевтичному факультеті навчається понад 1000 осіб, більше 250 з них – це студенти денної форми навчання, а понад 700 навчається заочно. На денній формі навчання здійснюємо підготовку лише магістрів фармації, промислової фармації, а на заочній – взимку в нас відбудеться останній випуск спеціалістів. У подальшому продовжуватимемо готувати майбутніх магістрів фармації,

суваємо та працюємо над спеціалізацією «Фармація».

Утім, найцінніше досягнення нашого факультету – це, поза сумнівом, викладачі, науковці, люди, які своєю невтомною працею творили його славетну історію й сьогоднішня. За двадцять років нам вдалося створити потужну науково-педагогічну школу. Майже тридцять фахівців нашого факультету – кандидати фармацевтичних наук.

Одним з фундаторів фармацевтичної справи в Україні по праву можна вважати професора, доктора фармацевтичних наук Тараса Андрійовича Грошового, який очолює на нашому факультеті кафедру управління та економіки фармації з технологією ліків. Це відданий своїй справі науковець, який є вже частинкою історії та творцем сучасності факультету. Всі, хто працює на цій кафедрі, мають науковий ступінь, і що найважливіше – зі званням кандидата саме фармацевтичних наук. Певна частина дисертаційних робіт викладачів стосується питань технології та розробки відповідних лікарських форм, деякі викладачі захистили власні роботи за напрямком «управління та економіка» й продовжують наукові висліди в цьому руслі. Це суттєвий показник. Це дуже важливо, коли людина, яка викладає певну дисципліну має й дисертаційну роботу, й певні напрацювання саме в тій сфері, яка відповідає напрямку діяльності кафедри.

Перший декан фармацевтичного факультету та, по суті, його засновниця, професорка, доктор фармацевтичних наук, а нині завідувачка кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою Світлана Михайлівна Марчишин. Вона нині разом зі своїми однодумцями представляє його на вітчизняному освітньому просторі. І варто зазначити, доволі успішно. У Світлани Михайлівни понад двадцять виплеканих нею учнів-дисертантів, більшість з яких працює на цій кафедрі та є висококваліфікованими спеціалістами в галузі фармакогнозії.

Кафедру фармацевтичної хімії в нас очолює наймолодший доктор фармацевтичних наук Лілія Святославівна Логойда. Її ім'я нещодавно стало відомим не лише в науковому світі, а й прозвучало з високостей найпрестижнішого медичного конкурсу, де вона отримала відзнаку «Медаль Святого Пантелеймона» в номінації «За наукові розробки в медицині». Свою докторську дисертацію Лілія Святославівна захистила в 31 рік і, що важливо – у сфері фармацевтичної хімії, тобто тієї науки, яку вона зараз і викладає.

(Продовження на стор. 10)

До 20-річчя фармацевтичного факультету

ДЕКАН ФАРМФАКУЛЬТЕТУ ДМИТРО КОРОБКО: «ДБАЄМО ПРО ВИСОКУ ЯКІСТЬ ОСВІТИ»

(Закінчення. Поч. на стор. 9)

На кафедрі загальної хімії в нас навчають фармацевтичних дисциплін студентів усіх факультетів ТНМУ, це також доволі відповідальна ланка роботи. Призначаючи завідувача цієї кафедри, керівництво університету ставило за мету, аби до її стерня став кваліфікований фахівець саме в галузі хімії. Нині її очолює кандидат хімічних наук, доцент Григорій Ярославович Загричук, який викладає дисципліну «органічна хімія».

Особливу увагу хочу привернути до матеріально-технічного забезпечення факультету. З перших днів заснування й донині керівництво університету дбає про те, аби студенти навчалися в затишних аудиторіях і мали всі можливості займатися наукою. Пригадую, як 2014 року ми оновлювали свій навчальний корпус, починаючи з внутрішнього дворику та завершуючи найнепримітнішими куточками лабораторій. І нині кожен, хто побував на вулиці Руська, 36, не може не кинути поглядом на будівлю нашого корпусу, який з архітектурної пам'ятки перетворився у візитівку і нашого університету, і файного міста. Навпили наш факультет не лише ззовні, але, як мовиться, й внутрішнім змістом — усією необхідною апаратурою для лабораторій, технічними ресурсами, реактивами, витратними матеріалами. Керівництво вишу в усі часи забезпечувало нас повною мірою, бо від цього залежить якість навчального процесу. Скажімо, коли на кафедрі фармакогнозії виникла потреба в роторному випарювачі, керівництво університету придбало цей прилад. Науковці кафедри, аспіранти, пошукачі мають тепер можливість у своїх стінах проводити дослідження, не витрачаючи час на пошуки обладнання. На кафедрі фармацевтичної хімії придбали нещодавно спектофотометр японського виробництва вартістю майже 380 тисяч гривень, бо мали потребу в проведених якісних досліджень на сучасному обладнанні. На цьому обладнанні зараз вже працюють науковці кафедри. Створюючи можливості нашим вченим для

наукового зросту, й результати маємо чудові — публікації в престижних виданнях і також й у тих, які індексуються базою даних Scopus та Web of Science. От і виходить, що у теперішньому науковому світі без сучасного обладнання не обійтися, бо, власне, в практичних дослідженнях й відкривається науковий пошук, новизна та затребуваність наукових ідей. Правильність такої стратегії підтверджують і десятки патентів на винаходи, понад тридцять патентів

місію. Цікаво, що впродовж цих двох років наші студенти ставали переможцями, ми мали перші місця в особистому заліку, а відтак — і переможців у командному заліку. Згодом олімпіада переїхала до Запоріжжя, а потім перебралася знову до Львова й нижче 5 чи 7 місця в особистому заліку представники нашого факультету ніколи не спускалися. Завжди утримували доволі високі позиції, це означало, що ми завоювали, точніше, заробили авторитет, пошанівок наших

колеги, що для нас доволі значимо.

— Мовлячи про здобутки ваших студентів, варто, напевно, розповісти й про здобутки ваших випускників...

— Тішуся, що вони стали висококласними фахівцями, досягли професійних висот не лише в нас на Батьківщині, але й отримали визнання в зарубіжному світі фармацевтики. Пригадалось, як за

на корисні моделі, монографії та авторства в написанні національних підручників, а кількість публікацій у всеукраїнських і регіональних професійних виданнях іде на сотні.

— Щорічно скарбничка наукових здобутків студентів фармацевтичного факультету та їх наукових керівників поповнюється дипломами й грамотами на студентських олімпіадах. Як вам вдалося досягти таких результатів?

— Якщо повернутися спогадами в історію нашого факультету, то старт у цій справі дала участь у першій олімпіаді за спеціальністю «Фармація», яка не була предметною, це вже останніми роками почали їх розмежовувати, а раніше вона вбирала в себе всі профільні дисципліни. І ось ми 2004 року розпочали делегувати студентів на ці олімпіади. Першим був майданчик Львівського медичного університету, де відбувалися ці змагання, кілька років поспіль. Тоді наші студенти здобули призове місце в певній дисципліні, здається, з аптечної технології ліків. Вже з другого візиту привезли два призи — з технології, аптечної та промислової й дуже пам'ятне третє місце, яке зайняв нині вже випускник Андрій Гінка в особистому заліку, тобто став третім в Україні. Згодом олімпіади перебралися до Харкова, і там наші студенти займали призові місця в особистому заліку. 2011- 2012 років мали за честь приймати учасників Всеукраїнської олімпіади за спеціальністю «Фармація» в нашому університеті, ми стали єдиним, не брендовим ЗВО, якому доручили таку відповідальну

сприяння доцентки Лідії Петрівни Яворської наша випускниця Оксана Швидків, яка вже тоді працювала на одному з тернопільських фармпідприємств, поїхала на стажування до Ірландії, а згодом захистила дисертацію та отримала PhD- статус в Євроюзі. Нині вона працює на менеджерській посаді фармпідприємства, що належить до відомого в Німеччині та Європі концерну Menarini. І таких випадків, коли наші випускники захищають наукові роботи за кордоном, нострифікують дипломи, публікуються у відомих зарубіжних виданнях, досягають наукового визнання, чимало. Тобто вони є цілком конкурентноспроможними на світовому ринку праці. Знаєте, намагаємося так виховувати наших студентів, аби вони були адаптовані до сучасного фармацевтичного світу. А його кейс останніми роками став доволі наповненим, значно оновилося й сама постать аптекаря, який нині вже не просто провізор, а фармацевт у дещо вищому вимірі цієї спеціальності. Тому я часто повторюю їм, що класичний постулат радянських часів «фармація — це аптека» вже давно канув у Лету. І хоча аптека й надалі залишається коліскою фармацевтичного простору, але нині з'явилися нові можливості — працювати не лише в аптечних установах, але й в інших закладах фармацевтичної сфери. І наші випускники там працюють, до прикладу, в Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками в Тернопільській області, медичними представниками обласного, регіонального рівня,

серед наших випускників багато топ-менеджерів провідних фармацевтичних компаній. Нещодавно мав зустріч з нашими випускниками, один з яких — керівник зі стратегічного розвитку однієї з провідних зарубіжних компаній, інший заступник голови представництва «Юрія-фарм» у Київській області. Продакт-менеджер відомої вітчизняної фармацевтичної марки «Фармак» також наш випускник. Не слід забувати й тих наших вихованців, які працюють у виробничій фармації, зокрема, на підприємствах «Тернофарм», «Артеріум», «Київмедпрепарат», у відділах розробки лікарських засобів та інших. Тішить, що вони не забувають альма-матер, приїждять до своїх наставників, телефонують, діляться успіхами, розповідають про світ, фармацевтичні новини. Це нас надихає, бо не розривається той ланцюжок наступності поколінь випускників, а, навпаки, все міцнішає. За двадцять років ми випустили не одну тисячу спеціалістів. І яких успіхів вони досягнули!

Зараз відновлюємо давнішу традицію, коли студенти працювали в аптеках. Знаєте, вони із задоволенням туди ідуть після занять чи на канікулах. Це і є один з елементів виховного про-

якій здійснюватиметься тепер підготовка, тісніше відбуватиметься спілкування викладача зі студентом, університет наразі вдосконалює ці програми й ми активно долучаємося. Звичайно, намагатимемося, щоб студенти, незважаючи на дистанційну форму подачі матеріалу, все-таки якомога більше опанували практичними навичками. Мовлячи про майбутнє факультету, основне наше завдання на наступний рік — пройти акредитацію магістратури. Днями відбулася акредитація PhD — це програма підготовки докторів філософії з фармації, гарантом цієї освітньої програми виступила професорка Світлана Михайлівна Марчишин, вона в онлайн-режимі спілкувалася з членами експертної комісії. А нас це чекає впродовж цього навчального року, ми вже подали заявку й зараз на етапі підготовки. Це для нас першочергове завдання, бо, пройшовши акредитацію, дамо можливість отримати дипломи першим магістрам і забезпечимо можливість отримання цього диплома наступним випускникам. Продовжуватимемо роботу викладачів і студентів за певними науковими напрямками, не можемо зупинитися на досягнутому, маємо розвивати наукові програми, залучати новітні технології в навчальний процес. На меті

цесу, зокрема, впроваджені у нас багато років тому Z-системи навчання, коли студентів не потрібно «розжовувати теорію», бо він це вже побачив на практиці. Навіть дискусія чи розмова з викладачем за таких умов відбувається вже на значно вищому рівні.

— Ювілей — це своєрідний старт для нових досягнень, успіхів. Що нині у ваших планах?

— Маємо чимало задумів, хочемо щоб наш факультет дедалі більше набував рис європейськості. Щоправда, деякі наші плани «відкорегувала» пандемія ковіду-19. Тому змушені були освоїти ази дистанційного навчання, і студенти другого та п'ятого курсів вчитимуться наразі за цією формою. Зазнала змін і платформа, на

також удосконалення й модернізація матеріальної бази. На початку цього року відкрили технологічну лабораторію, яку й надалі насичуватимемо сучасним обладнанням. Коли в нас буде фармакогностичний, аналітичний, технологічний та організаційний блок, зможемо в реальному часі продемонструвати студентів всі етапи — від зародження ідеї фармапрепарату до його виходу у світ. Це дозволить створити найкращі умови для практичної підготовки фармацевтів у нашому університеті, здатних ефективно навчатися та плідно працювати задля престижу української вищої фармацевтичної школи у світовому медичному просторі.

Лариса ЛУКАЩУК

ДУШЕВНА ЩЕДРІСТЬ, ПРИРОДНІСТЬ, ВІДКРИТІСТЬ ДУШІ – ВІДМІННІ РИСИ ДОЦЕНТКИ ІРИНИ БОРОВИК

16 вересня відзначимо ювілейний день народження доцентки кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТНМУ Ірина Олегівна БОРОВИК

Вельмишановна Ірино Олегівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом після трьох років практичної лікарської роботи успішно пройшли понад 20-літній трудовий шлях старшої лаборантки, асистентки, а останні понад 9 років – доцентки кафедри спочатку поліклінічної справи, згодом – кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини.

16 вересня свій ювілейний день народження відзначає доцентка кафедри первинної медичної допомоги та загальної практики-сімейної медицини, завучка кафедри, лікарка-терапевтка вищої кваліфікаційної категорії, дивовижна та щедро обдарована талантом людина – Ірина Олегівна Боровик.

Мовити про цю людину можна нескінченно. Науковець і справжня педагогиня, талановита керівниця навчального процесу на кафедрі, досвідчена клініцистка, відома лікарка-гастроентерологиня та терапевтка, надзвичайна жінка, дбайлива дружина й мати, надійна колега.

Свій шлях до омріяної професії Ірина Олегівна розпочала молодшою медичною працівницею в Тернопільській міській комуніальній лікарні №2, працювала, вчилася, попри всі труднощі, наполегливо йшла до мети. Мабуть, таке невичерпне завзяття й ентузіазм сформувалися ще в дитинстві, під впливом суворого клімату Архангельська, де вона народилася. Сімейна традиція любові до праці, навчання та поважного ставлення до людей, яку заснували діди й батьки Ірини Олегівни, передалася їй. Ірина Олегівна гідно продовжує цю естафету та щедро ділиться

з колегами й рідними батьківським і тепер уже й власним досвідом чесного життєвого шляху з любов'ю та шаную до кожного прожитого дня. Ірина Олегівна завжди була й залишається активною поборницею розвитку сімейної медицини в Україні, адже вона стояла біля витоків становлення й розвитку нашої кафедри. 1999 року прийшла на новостворену кафедру поліклінічної справи на посаду старшої лаборантки. Відтоді прожито не просто період у житті, а пройдено величезний шлях, повний злетів і перемог, тимчасових труднощів і щасливих хвилин радості від вдалих справ і проєктів.

Професійне життя доцентки І.О. Боровик – це постійна та невтомна робота, спрямована на вдосконалення фахового рівня. 2005 року Ірина Олегівна захистила кандидатську дисертацію на тему «Діагностика і лікування остеопенічного синдрому при виразковій хворобі

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як одну з талановитих випускниць третього покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як кураторки студентських груп, завучки кафедри, членкині екзаменаційної комісії відділу незалежного тестування знань студентів.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, жіноча чарівність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують

та її ускладнення» при Дніпропетровській державній медичній академії та Інституті гастроентерології НАМН України. 2012 року їй присвоєно вчене звання доцентки.

Основним напрямком її наукових досліджень є вивчення питань коморбідності в практиці сімейного лікаря. Наукова діяльність висвітлена у 155 вітчизняних і зарубіжних наукових виданнях, трьох підручниках, а також посібнику «Первинна медична допомога».

Працюючи поруч з Іриною Олегівною, глибоко шануємо її самовіддану роботу як лікарки, високий професіоналізм і відданість меди-

найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ірино Олегівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина

в лузі,
У родиннім колі, серед вірних друзів.

Хай крокують поруч вірність і кохання,

Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

ого алгоритму на кафедрі – це філософія життя Ірини Олегівни. Її невтомність, енергійність і впевненість в успіху заряджає оптимізмом колеги, адже Ірина Олегівна – особлива викладачка. Медична освіта для неї – це поклонання. Кожне її заняття – це цікавий та динамічний діалог студента й викладача. Методика викладання доцентки, її ерудиція захоплює молодь. Кожне її слово вагоме й цінне, сповнене досвідом практичної лікарки.

Ірина Олегівна й нині є активним учасником вітчизняних і міжнародних тренінгів з вивчення основних стратегій впровадження сімейної медицини за кордоном, а також з викладання дисципліни загальна практика-сімейна медицина у ЗВО України. Отримані знання активно впроваджує в навчальний процес, успішно освоює нові педагогічні технології задля оптимізації викладання сімейної медицини. Вона щиро ділиться своїми ідеями, задумами, допомагає молодим викладачам освоювати ази педагогічної діяльності, завжди готова підказати, порадижити.

Душевна щедрість, природність, відкритість душі – відмінні риси Ірини Олегівни. Її вимогливість, комунікабельність, дружелюбність викликають щире повагу в колеги. Завжди виважена та поміркована, вона володіє особливими уміннями вирізнити правду й генерувати позитив у безлічі різних ситуацій та завжди готова прийти на допомогу.

Ірина Олегівна – інтелігентна людина високого рівня духовності й відповідальності за доручену справу, рідкісної душевної краси, високої надійності та справжнього непоказного патріотизму.

Дуже раді, що свій ювілей наша дорога та шановна Ірина Олегівна зустрічає в розквіті творчих сил, повна нових задумів і творчої енергії. Бажаємо міцного здоров'я, нев'янучої жіночої вроди, оптимізму й сповнення всіх життєвих задумів, радості від рідних і близьких, а також подальшого продовження плідної професійної та громадської діяльності на благо України!

Колектив кафедри первинної медичної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТНМУ

1 вересня виповнилося 60 років фахівцю першої категорії ремонтно-будівельної дільниці ТНМУ Романові Мирославу ГУМЕННОМУ

Вельмишановний Романо Мирославу!
Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після закінчення Кам'янець-Подільського будівельного технікуму, 24-х років роботи за фахом на виробництві у стінах ТНМУ імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли 17-літній трудовий шлях виконання робіт, фахівця першої категорії ремонтно-будівельної дільниці.

Особливо цінуємо Ваш досвід, організаторський талант, вміння працювати з людьми, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна діяльність відзначена подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановний Романо Мирославу, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського

тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

ЗАЛЮБЛЕНИЙ У ФІЗИКУ, ЛІТЕРАТУРУ ТА ШАХИ

Серед тих, які проклали шлях кафедри, назва якої еволюціонувала впродовж десятиліть, особливе місце займає кандидат фізико-математичних наук, доцент

Роман ЛАДИКА під час одного з творчих вечорів

тором десятка посібників і підручників, двох винаходів, які апробовані в клінічній медицині. Актуальним і досі є його посібник «Повторимо фізику», який побачив світ тридцять років тому.

Літературній творчості Романа Богдановича, члена Національної спілки письменників України, майже 40 літ. Він перекладає поезії польських і російських поетів, серед яких Словацький, Пушкін, Єсенін, Блок, Пастернак, Тютчев... Пам'ятними є його літературні вечори.

Упродовж життя Роман Богданович перебуває в любовному полоні шахів. Не злічити числа турнірів, у яких він брав участь, показуючи прекрасну гру.

Привертала увагу його публікації у журналах, альманахах, книжках, в газеті «Медична академія», присвячених Григорію Сковороді, Ольгові Ольжичу, Олені Телізі, Валер'янові Підмогильному та багатьом іншим.

Роман ЛАДИКА серед співробітників кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання

Роман Богданович Ладика, який упродовж 34 років засіває педагогічну й наукову ниви добірними зернами вічного, розумного та доброго.

Його творчий потенціал віддзеркалений у трьох іпостасях: фізика, література та шахи.

Роман Богданович є автором численних наукових статей, співав-

Роман Богданович Ладика користується великою повагою серед викладачів кафедри, університету, студентів.

Щиро вітаємо із славним 70-річчям. Многих і благих літ Вам, Романо Богдановичу!

Співробітники кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання

ДАТА

23 вересня відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТНМУ Світлана Павлівна ВАСЬКО

Вельмишановна Світлано Павлівно! Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження! Після закінчення Харківського інституту культури, 13 років практичної роботи у стінах ТНМУ імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли 25-літній трудовий шлях старої бібліотекарки, методиста, провідної бібліотекарки одного з найважливіших підрозділів нашого вишу – бібліотеки.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, зокрема – профорга колективу.

Ваша професійна та громадська діяльність неодноразово відзначена подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Зичимо Вам, вельмишановна Світлано Павлівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток Сипляться, немов вишневий цвіт,

Хай малює доля з буднів свято І дарує Вам багато літ!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

НА СТРУНАХ ДУШІ

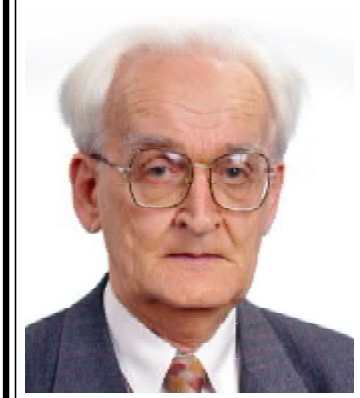
УКРАЇНИ

Ти зродилася із битв і сподівань,
Щоб давню славу відродити.
Закінчились часи твоїх блукань.
Числа утрачених надій не полічити.
Ти винайшла і колесо, і віз, і плуг,
Й подарувала світові хлібину.
До тебе радо мчались на гостину
Славутич, Прип'ять, Дністер, Буг...
Ти з горем і лихом була наодинці,
У битвах і муках творила народ.
Із хлібом і сіллю стрічала чужинців,
Першим твій край описав Геродот.

Минуле славетні сліди залишило,
Даси, як колись, ворогам одкоша.
Досі пульсує від бомб твоє тіло,
Відкрита рана – твоя душа.
Дивується світ твоїй щедрості й вроді,
Бувало з тобою він плакав і радів.
Скажи, Україно, в якому народі
Твій люд не лишив славетних слідів?
Та возродяться часи слави
На твоїй, святей землі.
А день народження держави –
Неначе арτος на столі.

**Валерій ДІДУХ,
доцент Тернопільського медуніверситету**

Вічна пам'ять

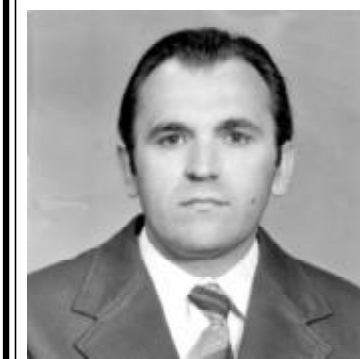
10.07.1939–26.08.2020

Ректорат, профком, працівники та студенти ТНМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього завідувача кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти, професора кафедри акушерства та гінекології №1 медичного факультету

Миколи Івановича ЖИЛЯЄВА

та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

Вічна пам'ять

1.06.1929–23.08.2020

Ректорат, профком, працівники та студенти ТНМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього асистента кафедри загальної хірургії і кафедри шпитальної хірургії, кандидата медичних наук

Йосипа Юліановича КОРЧИНЬСЬКОГО

та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

1. Автор роману «Хмельницький»	2. Байда	3. Козацький загін	4. Хімічний елемент	5. Устрій, стан
6. Автор	7. Хвалебний вірш	8. Поема Т. Шевченка	9. Біблійний цар	10. Табачник
11. Старослов. літера	12. Благородний метал	13. Брат Кия	14. Автор «Повісті минулих літ»	15. У слов'ян – бог вітру
16. Військовий чин у козаків	17. Народний співець у Київській Русі	18. Вояк	19. Столиця Європи	20. Одиниця електропровідності
21. Спинна струна в людині	22. Дамський предмет	23. Німецький фізик	24. Після блискавки	25. Друг Вінни-Пуха
26. Корпус людини	27. Аеропорт у Парижі	28. Баранячий горох	29. Камердинер	30. Нота
31. Невільник	32. Шастя футболіста	33. Звук при ламанні	34. Київський князь	35. Казкова баба
36. ...й-мачуха	37. Видатний лікар Ст. Русі	38. Слов'янське плем'я	39. Мірло тягару	40. Знак Зодіаку
41. Забава	42. Пошана, повага	43.	44. Майданчик у цирку	45. Алфавіт
46. Мілке місце річки	47. Нота	48. Грецька літера	49. Соціальний стан	50. Політ
51. Напій	52. Документ	53. Плуґатар	54. Заміжня французенка	55. Пластилин
56. Мотузка, ремінь	57. Писемова чи усна розповідь	58. Культиватор	59. Божок	60. Легендарний козак
61. Трава/лінь бугу-ванік	62. Страва	63. Козацький човен	64. Загальна кваліфікація організму	65. Бик
66. Комаха, що жалить	67. Літак	68. Старовинна рушниця	69. Бог Сонця	70. Збіжжя
71. Місто в Угорщині	72. Боювий клич	73. Східнослов. міра довжини	74.	75. Вигук
76. Соцка	77. Моторний хлопець	78. На Русі – підневільна особа	79. Козацьке військо	80. Будьякий предмет
81. Видатний французький композитор	82. Квітка, цукерка	83. Австралійс. страус	84. Гонитва, здогін	85. Японська гра
86. Стіна, огорожа	87. Тропічна й субтропічна рослина	88. Пастельний порочок	89. Варіант	90. Відзнака гетьмана
91. Подружжя	92. Англ. письменник	93. Овечавовна	94. Грецька літера	95. Почервоніння шкіри від пошкодження
96. Огорожа	97. Старий зіл	98. Риба		

Відповіді на сканворд, вміщений у № 13, 2020 р.

1. Вітамін. 2. Канкан. 3. Ту. 4. Полуниця. 5. Анти. 6. Нюх. 7. Юта. 8. Тархун. 9. Апельсин. 10. Норка. 11. Риса. 12. ТТ. 13. Ока. 14. НСЖУ. 15. Цистерна. 16. Атлас. 17. Ра. 18. Як. 19. Засмага. 20. Журна. 21. Україна. 22. Яр. 23. Стук. 24. Рай. 25. «Жок». 26. Акробат. 27. Авокадо. 28. Ле. 29. Ноша. 30. Їжа. 31. Маля. 32. Аве. 33. «Інтер». 34. НОК. 35. Акр. 36. Біб. 37. Го. 38. Акин. 39. Суниця. 40. Сі. 41. Бі. 42. Адрес. 43. Салат. 44. Обрус. 45. РБУ. 46. Чоловік. 47. Фікус. 48. На. 49. Тім'я. 50. Тил. 51. Піца. 52. М'ята. 53. Ял. 54. Ура. 55. Уж. 56. Сім'я. 57. Жінка. 58. Оз. 59. Актор. 60. Забіг. 61. Банан. 62. Іл. 63. Цибуля. 64. Софія. 65. Алое. 66. Гол. 67. Унісон. 68. Іво. 69. Ода. 70. Диня. 71. Вид. 72. Она. 73. Син.